

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

23 Mart 2015

Sayı : 64272063- 610- 891
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-59243)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 29.01.2015 tarih ve 43452547-120.00-212975 sayılı yazısı.

Manisa Milletvekili Sayın Hasan ÖREN'in tarafıma tevcih ettiği 7/59243 esas numaralı yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (2 Sayfa)

Sorular 1, 2, 3, 4, 5, 6:

Sayıştay Başkanlığının Soma'da bulunan TKİ Ege Linyit İşletmeleri Müessesesi 2013 yılı denetim raporunda Soma Kömürleri A.Ş.'den alınan kömürlerle ilgili bölümlere ilişkin haberler basında yer almıştır.

Raporun 70 inci sayfasında "Bu sözleşme kapsamında 2013 yılı içerisinde, rüçhan hakkı ve rodövans karşılığı olmak üzere ortalama 2.212 Kçal/kg kaloride 2.371.994 ton kömür üretilerek bunun 1.549.311 tonluk kısmı yıkanmak üzere firmaya ait lavvara verilmiş ve bu kömürden 768.791 ton satılabilir kömür elde edilmiştir. Bu işlemler için firmaya 138.5 milyon TL ödeme yapılmıştır "

Ayrıca, raporun 74 ve 75 inci sayfalarında "Bu kömürden 1.549.311 tonu lavvara verilmiş, 780.520 tonu kayıp kömür olarak atılmış ve geriye kalan kısımdan sadece 768.791 ton temiz kömür elde edilebilmiştir. Yani ocaklardan çıktığı haliyle satın alınan kömürün yaklaşık olarak yarısı hiç bir işe yaramadığı için, atılmıştır" ifadesi yer almaktadır.

Mecliste kurulan Soma Maden Kazalarını Araştırma Komisyonunda Milletvekillerine verilen bilgilerle Sayıştay Raporundaki bilgiler arasında farklılıklar bulunmaktadır.

Rapordaki bu ifadeler kurumun faaliyetleri ilgili kamuoyunda ciddi kuşkular yaratmıştır.

Buna göre;

- 2013 yılında Soma A. Ş.' den alınan toplam kömür miktarı ne kadardır?
- Toplam alınan tüvenan kömürün ne kadarı şirketin lavvarında yıkamaya verilmiştir? Geriye kalan kısmı nasıl değerlendirilmiştir?
- Soma A.Ş.'den alınan toplam tüvenan kömürün yıkanmadan doğrudan termik santrale verilen miktarı ne kadardır?
- Bu şirketten alınan ve yıkanan kömürden elde edilen türlerine göre üretilen 5-10 mm yıkanmış, 10-18 ve +18 kömür miktarları ne kadardır?
- Tüvenan kömür şirketin lavvarında yıkandıktan sonra kalan yani şlam olarak adlandırılan kısmı şirkete mi, yoksa ELİ'ye mi kalmaktadır? 2013 yılında elde edilen şlam miktarı ne kadardır? Toz olarak satılan bu kömür türünün satış fiyatı nedir?
- Soma A.Ş.den alınan 2,3 milyon ton tüvenan kömürden, tüm satılabilir kömürler çıktıktan sonra kalan ve çöpe giden toplam atık miktarı ne kadardır?

Cevaplar 1, 2, 3, 4, 5, 6:

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ); kömür üretirmek amacıyla yaptığı rödovans ve/veya hizmet alımı sözleşmelerinde tüvenan kömür üretimini baz almıştır. Lavvara verilen kömür miktarının içinden belli bir miktarın temiz kömür olarak alınması dünyada uygulanan bir model olup bu tür modeldeki bütün ocaklar ve sözleşmeler için geçerlidir.

Firmanın çıkardığı 2.37 milyon ton tüvenan kömürün 823 bin tonu kullanıma hazır kömür olarak direk santrallere verilmiştir. Kalan 1.55 milyon ton tüvenan yıkandıktan sonra 1.01 milyon tonu ekonomik olarak değerlendirilmiştir. Bu modelde tüvenan kömürün temiz kömüre dönüşme oranı ortalama % 50-55 iken, Soma'da bu oran % 65 olmuştur. Toplamda üretilen 2.37 milyon ton tüvenan kömürün yaklaşık 1.8 milyon tonu ekonomiye dönüştürülmüştür. Dolayısıyla kömür üretimindeki verim % 77'dir.

08.09.2005 tarihinde firma ile Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ) arasında imzalanan sözleşmede; üretilen kömürlerin idareye teslimi sırasında günlük miktar ve kalorilerin yüklenici ile kayıt altına alınacağı ve hakediş ayında miktarın toplamı ile kalorilerin ağırlıklı ortalaması üzerinden hakedişe bağlanacağı, hakedişe esas ağırlıklı ortalama kalorisinin 2.250 kcal/kg değerinin altında olması halinde ise ceza uygulanacağı belirtilmektedir. Teslim edilen kömürlerin ağırlıklı ortalaması 1.500 kcal/kg değerinin altında olması halinde 41,71

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN HASAN ÖREN'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/59243)**

TL/ton olan birim fiyat 4,02 TL/ton olarak, 1.000 kcal/kg olması halinde ise ödeme yapılmayarak ceza uygulanmaktadır. İdareye teslim edilen kömürler sözleşme kapsamında teslim alınmıştır. Teslim alınan kömürler lavvar olarak adlandırılan zenginleştirme tesislerinde işleme tabi tutularak ısınma, sanayi ve termik santrallere arz edilmektedir.

Dolayısıyla sözleşmeye göre; sözleşmedeki baz kalorifik değer olan 2.250 kalorinin altındaki kömür alınmakta ancak sözleşmedeki oranlar dahilinde firmaya eksik ödeme yapılmaktadır. 2013 yılı üretimi olan 2.37 milyon ton kömürün içinde baz kalorifik değerinin altındaki üretim için 3.2 milyon TL'lik gelir kaybı belirlenmiş olup firmadan 3.8 milyon TL hakedişten kesilmiştir.

Diğer taraftan önergede konu edildiği üzere "1800 kalorinin altındaki kömürün alınmaması gerekirken alındığı" iddiası da gerçeği yansıtmamaktadır. Sözleşmeye göre 1800-1000 kalori arasındaki kömür kademeli olarak çok düşük bir fiyattan alınmakta, 1000 kalorinin altındaki kömüre ise herhangi bir bedel ödenmemektedir.

Firma ile imzalanan sözleşme kapsamında; tartımlar otomatik bant kantarları ile yapılmaktadır. Bant kantarlarının kalibrasyonu; standartlar doğrultusunda firma ve Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcileri ile birlikte yapılmaktadır.

Tüvenan kömürü temiz kömüre dönüştürmek amacıyla, TKİ bünyesinde yıllık 22 milyon ton lavvar kapasitesi oluşturulmuştur. Sözleşmenin uygulanması sürecinde firmadan alınan kömürlerden dolayı kamu zararı mevcut olmadığından Sayıştay denetim görevlileri tarafından soruşturmaya gerek duyulmamıştır.

Sonuç olarak Soma havzasında yapılan söz konusu sözleşmeler sonucu yer altından ürettirilen ve satışa sunulan kömürlerden toplam olarak 2013 yılında TKİ tarafından 159 milyon TL kar sağlanmıştır. Söz konusu Sayıştay Raporu'ndaki ifadeler "öneri" niteliğinde olup bu konularla ilgili Sayıştay Raporunda "inceleme" veya "soruşturma" önerisi bulunmamaktadır.